

Toelichting

Betref	Soortenbescherming werkzaamheden bassin CZW t.b.v. bestemmingsplan
Ons kenmerk	KKE001
Datum	27 februari 2023
Behandeld door	R. Janssen

Inleiding

De Centrale Zandwinning Weert (CZW) werkt toe naar de realisatie van het vastgestelde en aan de ontgrondingsvergunning gekoppelde eindplan voor de delfstofwinning ter plaatse. De laatste winwerkzaamheden worden momenteel uitgevoerd in de noordwestelijke punt van de CZW. Hier bevindt zich een kunstmatige waterbuffer die destijds moest worden aangelegd als mitigerende maatregel om ongewenste hydrologische effecten te voorkomen. Om op deze locatie de laatste winwerkzaamheden en de realisatie van het eindplan te kunnen uitvoeren, moet deze buffer worden verwijderd.

Ter voorbereiding op deze werkzaamheden is in het kader van het onderdeel soortbescherming van de Wet natuurbescherming (Wnb) een quickscan uitgevoerd¹. Hierin is geconcludeerd dat nader onderzoek noodzakelijk is naar enkele amfibiesoorten, libelsoorten en een vlindersoort. Een overtreding van de Wnb kon voor deze soorten niet uitgesloten worden, waardoor mogelijk een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

In het kader van het Bestemmingsplan Centrale Zandwinning Weert, waarvan het voorontwerp op 27 september 2022 is gepubliceerd en waar bovengenoemde quickscan deel van uit maakt, dient zicht te zijn op het verkrijgen van een ontheffing, waarmee redelijkerwijs aangetoond kan worden dat de Wnb het vaststellen van het bestemmingsplan niet in de weg staat.

Het in de quickscan aanbevolen nader onderzoek dient conform de wettelijke onderzoeksprotocollen in de lente en zomerperiode plaats te vinden. Gelet op de planning van de bestemmingsplanprocedure wordt in deze toelichting daarom beargumenteerd waarom redelijkerwijs te verwachten valt dat een ontheffing verkregen kan worden en de Wnb de vaststelling van het bestemmingsplan dus niet in de weg staat.

Planvoornemen

De voorliggende toelichting gaat specifiek in op een deel van het plangebied van het bestemmingsplan Centrale Zandwinning Weert, namelijk de noordwestelijke punt van waar thans de laatste winwerkzaamheden zijn gepland. In afbeelding 1 is de locatie van de waterbuffer weergegeven. Momenteel bevindt zich hier een waterbuffer, die gebruikt wordt om het (grond)waterpeil gelijk te houden tijdens de winwerkzaamheden in de grote plas. De buffer is in de huidige staat aanwezig sinds 2019. Daarvoor was de buffer twee maal zo groot. Voor 2016 waren hier agrarische gronden aanwezig. De buffer is kunstmatig aangelegd en wordt met water gevoed via een inlaat aan de oostzijde van de CZW, van waar het water via een slotenstelsel en pvc buizen in de buffer terecht komt. Het water is afkomstig vanuit het noordelijk gelegen kanaal (Zuid-Willemsvaart). Begroeiing is enkel aan de oost-, noord- en westelijke oevers van de buffer aanwezig, omdat deze zijden niet meer vergraven zijn sinds 2016. De zuidoever is enkele keren vergraven en wordt structureel beheerd, waardoor hier geen (water)vegetatie aanwezig is. Het merendeel van de buffer zelf bevat overigens ook geen vegetatie. Het water in de buffer is circa 0,5 tot 1 meter diep en de bodem is goed zichtbaar. Een impressie van de buffer is opgenomen in afbeelding 2.

Als onderdeel van de ontgrondingsvergunning is voor aanvang van de delfstofwinning al een 'plan voor de eindtoestand' van de CZW opgesteld. Conform dit eindplan dient de locatie na afloop van de

¹ Bonder, M.C. (2022). *Quickscan flora en fauna Centrale zandwinning Weert*. Maastricht, Nederland: Ecoplanning.

winwerkzaamheden opgeleverd te worden als dynamisch moeras, omzoomd door droge heide (afbeelding 3). Aan de oostzijde van de CZW is vergelijkbaar biotoop (dynamisch moeras omzoomd door ruigte) reeds opgeleverd, zie ook afbeelding 4.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld), waarbinnen de betreffende waterbuffer met geel is omlind (bron luchtfoto: PDOK-viewer).

Afbeelding 2. Impressie waterbuffer.

Rijlabels	m2	ha (/ 10000)	Aangeleverde waarde (ha)
N07.01 Droge Heide	28.146	2,81	2,81
N16.03 Droog Bos	33.401	3,34	3,33
N04.02 Zoete Plas	2.898	0,29	0,29
N12.06 Rulgteveld	52.967	5,30	5,29
N15.02 Dennen-, Eiken- en Beukenbos	67.495	6,75	6,75
N05.04 Dynamisch moeras	51.461	5,15	5,14
(SUB)TOTAAL	236.368	23,64	23,60
N12.02 Kruiden-, en Faunarijk grasland	18.772	1,88	1,87
Totaal bos en natuur vergunningsgrens	255.140	25,51	25,47
Overige contouren (recreatie)	366.149	36,61	
Eindtotaal binnen vergunningsgrens	621.285	62,13	25,47

Verklaring	
Grenzen	
	Vergunningsgrens
Natuurodoeltypen	
	N07.01 Droge Heide
	N16.03 Droog Bos
	N04.02 Zoete Plas
	N12.06 Rulgteveld
	N15.02 Dennen-, Eiken- en Beukenbos
	N05.04 Dynamisch moeras
	N12.02 Kruiden-, en Faunarijk grasland
Recreatie	
	Overige contouren (recreatie)

№	Datum	Hoeveelheden gewijzigd	JVM	W	DG	DS
6	13-9-2022	Hoeveelheden gewijzigd				
Verste	Datum	Omschrijving	Opsteller	Par	Verificate	Per

Centrale Zandwinning Weert		088 - 3366333
Overzichtskaart bos- en natuurcompensatie vergunninggrens Ow		info@kragten.nl
Kuypers Kessel		www.kragten.nl
Fase: Definitief	Projectnr.: KKE001-0001	
Formaat: A4	Tekeningnr.: 2021-1755	
Schaal: 1:8.000	Doc. nr.: -	

Afbeelding 3. Inrichtingsschets eindplan CZW.

Afbeelding 4. Reeds ingericht dynamisch moeras aan oostzijde CZW.

Nader soortenonderzoek

Uit de quickscan blijkt dat een nader soortenonderzoek naar Alpenwatersalamander, heikikker, gevlekte glanslibel, gevlekte wijsnuitlibel en teunisbloempijlstaart noodzakelijk is om aanwezigheid van deze soorten uit te kunnen sluiten of vast te stellen. Daarnaast dient buiten het broedseizoen van vogels gewerkt te worden en binnen de vrijgestelde periode van de levendbarende hagedis ter plaatse van delen die voor deze soorten (potentieel) geschikt zijn. Zo zijn de broedvogels en levendbarende hagedissen niet direct in het water aanwezig maar hoogstens op de oevers en verder richting de bosrand. De toegestane werkperiode betreft in dit geval 15 augustus tot en met 15 oktober. Nader onderzoek naar de amfibiesoorten en ongewervelden dient grofweg in de lente en zomer van dit jaar plaats te vinden. Dit onderzoek is bedoeld om aan te tonen of deze soorten daadwerkelijk aanwezig zijn ter plaatse. Eventueel

wordt in dit onderzoek ook de daadwerkelijke aanwezigheid van de levendbarende hagedis meegenomen.

Overige beschermde soorten zijn afwezig binnen of in de omgeving van de westpunt van de CZW, dan wel heeft de quickscan hiervoor reeds aangetoond dat de Wnb het vaststellen van het bestemmingsplan niet in de weg staat.

Maatregelen beschermde soorten

Om inzicht te kunnen geven in de mogelijkheid om een ontheffing te verkrijgen en om dus te kunnen beoordelen of de Wnb de vaststelling van het bestemmingsplan in de weg staat, zijn een aantal onderdelen van belang:

- Resultaten nader onderzoek
- Toepasbaar wettelijk belang van de ingreep
- Alternatieven voor de uitvoering
- Mogelijkheid tot treffen mitigatie
- Mogelijkheid tot treffen compensatie

Deze vijf onderdelen worden hieronder toegelicht in het kader van de voorgenomen ingreep in de westelijke punt van het plangebied.

Resultaten nader onderzoek

Zoals reeds aangegeven in deze toelichting, heeft het noodzakelijke nader onderzoek nog niet kunnen plaatsvinden omdat dit in de lente- en zomerperiode moet gebeuren. Concrete uitspraken over het daadwerkelijke voorkomen van soorten kunnen niet gedaan worden. Op basis van een oriënterend veldbezoek in februari is onderstaand een indicatieve inschatting gemaakt van de te verwachten uitkomsten en gevolgen van dit onderzoek. Alle te onderzoeken soorten komen in geval van aanwezigheid voor in de waterbuffer (water en oevers). De overige delen van de westelijke punt waar winwerkzaamheden plaatsvinden bieden geen geschikt leefgebied. Dit is namelijk braakliggend terrein dat regelmatig vergraven en verreden wordt. Hierdoor is redelijkerwijs te stellen dat de oppervlakte van de buffer ook de maximale omvang van het voorkomen van de soort binnen het werkgebied is. Daar kan aan toegevoegd worden dat de mogelijke aanwezigheid zich concentreert op de plaatsen waar ook daadwerkelijk geschikt biotoop aanwezig is, dus de oostelijke, noordelijk en westelijke begroeide oevers. De zuidelijke oever en het merendeel van het wateroppervlak zijn echter compleet onbegroeid en bovendien onder invloed van het verleggen van de dijk in het verleden en structurele beheermaatregelen. Eventueel aanwezige soorten zullen zich daar dan ook niet ophouden.

In geval van aanwezigheid van een of meerdere van de te onderzoeken soorten, dient beoordeeld te worden in hoeverre een ontheffing verkregen kan worden voor het uitvoeren van de werkzaamheden. De onderdelen hieronder gaan daar verder op in. In geval van aanwezigheid luidt de conclusie van het nader soortenonderzoek voor een of meerdere soorten dat het huidige leefgebied verloren gaat en dat dit behouden dan wel elders gecompenseerd dient te worden.

Toepasbaar wettelijk belang van de ingreep

Bij het aanvragen van een ontheffing en het beoordelen van toepasbare mitigatie en compensatie, dient eerst gekeken te worden naar het wettelijk belang op grond waarvan een ontheffing verleend kan worden. De te onderzoeken en dus mogelijk aanwezige soorten betreffen Habitatrichtlijnsoorten (heikikker, gevlekte witsnuitlibel en teunisbloempijlstaart) en zogenaamde 'andere soorten' (Alpenwatersalamander en gevlekte glanslibel) onder de Wnb. Indien een ontheffing noodzakelijk is voor de uitvoering, kan deze aangevraagd worden onder het belang van een 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Daarnaast zijn voor de 'andere soorten' ook de wettelijke belangen 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daarbij inbegrepen het daaropvolgend gebruik' en 'algemeen belang' van toepassing.

De ontwikkeling vindt namelijk plaats ten behoeve van grondstoffenwinning voor de (regionale) bouwsector. In de Nationale Omgevingsvisie is de winning van oppervlaktegrondstoffen (bouwgrondstoffen) als nationaal belang aangemerkt. Tevens in het licht van het huidige woningtekort, zijn voor het planvoornemen bovenstaande belangen van toepassing. Het valt derhalve redelijkerwijs te verwachten dat op basis van deze belangen een ontheffing verleend wordt.

Daarbij wordt opgemerkt dat de initiatiefnemer op grond van de aan haar toegekende ontgrondingenvergunning verplicht is om het terrein na afloop van de delfstofwinning conform het vastgestelde plan voor de eindtoestand op te leveren. Zoals blijkt uit afbeelding 3 is het perceel waar thans nog een groot rechthoekig kunstmatig aangelegde waterbuffer aanwezig is, is in het eindplan ingericht als droge heide en dynamisch moeras. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen en de gewenste natuurdoeltypes uit het eindplan te behalen, dient de bestaande waterbuffer dus sowieso aangepast te worden. Voordat de afgesproken eindsituatie hier wordt gerealiseerd, wordt het gebied eerst ontgrond om te voorzien in de behoefte aan bouwgrondstoffen.

Alternatieven voor de uitvoering

Zoals reeds is aangegeven zijn de begrenzing van de winning en het eindplan voor de CZW reeds vastgesteld en volgens de ontgrondingenvergunning door de provincie als het ware is 'opgelegd' om het terrein ook daadwerkelijk als zodanig in te richten na afloop van de delfstofwinning. Het alsnog afwegen van een alternatieve locatie voor de werkzaamheden is daarom thans niet meer aan de orde. Bovendien vormt het te realiseren eindplan een optimalere locatie voor de (mogelijk) aanwezige soorten dan dat de buffer nu vormt. Een beter alternatief voor wat betreft locatie en inrichting is derhalve niet voorhanden. Ten aanzien van de planning en werkwijze van de werkzaamheden, dient conform onderstaande mitigerende maatregelen gewerkt te worden. In dat geval is ook voor dat aspect geen gunstiger alternatief voorhanden.

Ook ten aanzien van de alternatievenafweging, valt dus redelijkerwijs te verwachten dat voldoende onderbouwd kan worden dat betere alternatieven niet voorhanden zijn.

Mogelijkheid tot treffen mitigatie

In het geval dat een of meerdere beschermde soorten aanwezig zijn, dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden om een negatief effect zo veel als mogelijk te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het werken buiten kwetsbare perioden en het wegvangen van eventueel aanwezige exemplaren. In dat laatste geval kunnen gevangen exemplaren uitgezet worden ter plaatse de reeds gerealiseerde poelen in het dynamische moeras ten oosten van de werklocatie. Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat er voldoende mogelijkheden tot het treffen van mitigatie aanwezig zijn, en er wat dit onderdeel betreft dus zicht is op het verkrijgen van een ontheffing.

Mogelijkheid tot treffen compensatie

Aanvullend op bovenstaande voorziet het eindplan reeds in de realisatie van poelen. Deze poelen kunnen nog naar wens ingericht worden, en zijn daarom in alle gevallen optimaler voor amfibieën en ongewervelden dan de huidige (grotendeels kale) waterbuffer. Derhalve is binnen de bestemmingplangrenzen ook ruimte voor compensatie van eventueel (tijdelijk) te verdwijnen leefgebied. Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat er voldoende mogelijkheden tot het treffen van compensatie aanwezig zijn, en er ook wat dit onderdeel betreft dus zicht is op het verkrijgen van een ontheffing.

Conclusie

Hoewel nader onderzoek nog uitgevoerd moet worden en daardoor ook nog niet concreet vast staat welke maatregelen genomen moeten worden om een negatief effect op beschermde soorten zo veel als mogelijk te voorkomen, mag redelijkerwijs gesteld worden dat, indien een of meerdere beschermde amfibiesoorten en ongewervelden aanwezig zijn, voldoende mogelijkheden voorhanden zijn om een negatief effect te voorkomen dan wel te compenseren. Ook zijn gunstigere alternatieven niet voorhanden en sluit ook het toe te passen wettelijk belang aan bij de voorwaarden van een ontheffingsaanvraag.

Op grond hiervan kan resumerend worden geconcludeerd dat redelijkerwijs niet te verwachten valt dat de Wnb de vaststelling van het bestemmingsplan in de weg staat.

Tot slot wordt benadrukt dat binnen het vigerende bestemmingsplan (bestemmingsplan buitengebied 2011 dat in juni 2013 is vastgesteld) het ontgronden van dit deel van het plangebied reeds is toegestaan en dat in dit kader de nieuwe bestemming niet meer toe staat dan reeds mogelijk is.

Vervolgstappen

Zoals reeds verwoord, dient nader soortenonderzoek nog plaats te vinden. Indien eerder genoemde beschermde soorten worden aangetoond, dient een concrete invulling van bovenstaande maatregelen opgenomen te worden in een mitigatie- en compensatieplan. Het mitigatie- en compensatieplan vormt tevens de basis voor een eventuele ontheffingsaanvraag.